

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ВЛАДИКИ
ПОВЕРНУЛИСЬ З ВАТИКАНСЬКОГО
СОБОРУ

Філадельфія. — Згідно з повідомленням "Америки", першохоронці Української Католицької Церкви в ЗДА Віпресовані Митрополит Кир Амвросій Сенишин повернувся в четвер, 5-го грудня ц. р., до Філадельфії з Риму, де разом з Преосв. Кир Йосифом Шмондюком зі Стамфорду і Преосв. Кир Ярославом Габро з Шингаго та іншими українськими католицькими владиками з різних країн брав участь у Другому Вселенському Соборі Католицької Церкви. До своїх душпастирських праць в осядках своїх єпархій вернулися й Преосв. Кир Йосиф Шмондюк та Преосв. Кир Ярослав Габро.

Віпресов. Митрополит
Кир Амвросій Сенишин

Преосв. Кир Йосиф Шмондюк Преосв. Кир Ярослав Габро

ВСТАНОВЛЕНО ПОЗА ВСЯКИМ СУМНІВОМ
ВИНУ ОСВАЛДА В УБИВСТВІ
ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ

Вашингтон. — Федеральне Бюро Інвестицій 9-го грудня переслало свій звіт про стан слідства в справі вбивства президента Кеннеді в дні 22-го листопада окремій Комісії, яку очолює головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен. В тому звіті ФБІ називав Лі Гарві Освальда обвинуваченом Президента і твердив, що Освальд дав сам і не був з ніким у змові, коли виконував атентат на президента Кеннеді. У звіті з твердження про те, що не було жiadного зв'язку між Освальдом та Джеком Рубенштейном (Рубі), який вбив Освальда в неділю 24-го листопада. Департамент Справедливості відмовився давати якінебудь висновки чи коментарі в справі цього звіту, тільки повідомив, що згідно з інструкцією президента Джансона, звіт ФБІ переслано безпосередньо окремій 7-членній Комісії, яку очолює головний суддя Воррен, і яка має з доручення президента перевести слідство в справі вбивства президента Кеннеді та поінформувати про це справу американський наряд і уряд. Комісія просила Департамент Справедливості не опубліковувати цього звіту, поки вона його не вивчить та не вирішить, що треба ще в цій справі зробити. Досі поширювалися спекуляції, що Освальд і Рубі зналися перед вбивством, і що між ними була якась змова. У звіті, однак, немає підтвердження цих

спекуляцій. Адвокат Рубі каже, що його клієнт під час виконання злочину був хвилюю божевільний і тому був невідповідальний за свій вчинок. На цій основі суд призначив може звільнити Рубі від вини і кари. Конгрес призначив право Комісії Воррена покликувати свідків. Найближче засідання Комісії відбувається на зарядження її голови судді Воррена. ФБІ має певні докази на те, що вбивником Президента був Освальд, бо про це свідчать відбитки пальців на тому папері, в якому записана була рушниця, яку Освальд приніс до того будинку, з якого стріляв до Президента. На рушниці знайдено шматки одягу Освальда. Стверджено, що Освальд був в тому будинку 22-го листопада, він там працював. Освальд був втік до СССР, але 13-го червня 1962-го року вернувся до ЗДА, де був агітатором в корості Кастра. ФБІ знало про цю агітацію Освальда, але не мало доказів, що він був агітатором чужої країни. Рубі був мінливих настроїв людиною, він сам себе визначив як того, що має помстити смертю президента Кеннеді. Виявляється, що ФБІ дало агентам Секретної Служби список осіб, які могли бути небезпечні під час візиту Президента, але на тому списку не було прізвища Освальда. ФБІ не знайшло в житті Освальда нічого такого, що могло б його робити небезпечним для життя Президента.

„Чорноморська Січ” Ньюарк заснувала свій
окремий відділ Українського Народного Союзу

Ньюарк, Н. Дж. — Спортівці „Чорноморська Січ” з Ньюарку, яка проявляє живу діяльність в різних ділянках спорту, вирішили в минулому місяці створити при своєму Товаристві окремий відділ Українського Народного Союзу. Старами дітя „Січі” і постійного спортивного кореспондента „Свободи” п. Омеляна Твардовського в листопаді ц. р. вписалися в члени УНСОУ майже всі замігати першої дружини футболу „Чорноморської Січі” і, осягнувши потрібне число нових членів для створення нового відділу, дістали на це згоду Екзекутив

УНСОУ і порядкове число 214. Першу управу відділу очолює п. Богдан Сольчаник, секретарем стала пані Анна Твардовська, а касиром і організатором п. Омелян Твардовський, який планує в найближчому часі значно збільшити число членів цього нового відділу. Почин цього молодого спортивного товариства є гідний відзначення. „Чорноморська Січ” веде дуже корисну працю серед української спортивної молоді і появлення цієї молоді з Українським Народним Союзом скріпить її зв'язок із широкою Українською Заморською Громадою.

Справа пам'ятника Шевченку у Вашингтоні

ВАШИНГТОНСЬКИЙ „ІВНІНГ СТАР”
ОБОРОНЯЄ СПРАВУ ПАМ'ЯТНИКА
ШЕВЧЕНКОВІ

Вашингтон. — Як відомо, місцевий щоденник „Вашингтон Пост” уже від кількох тижнів веде завоювання кампанію проти пам'ятника Тарасові Шевченку у Вашингтоні, мобілізуючи публічну думку та вимагаючи скасування закону, яким Конгрес і Президент ЗДА уповноважують поставити такий пам'ятник на публічній площі в столиці країни. Аргументи „Вашингтон Пост” проти пам'ятника головно зводяться до того, що Шевченко, мовляв, невідомий більшості американського народу, що він нічим не зв'язаний безпосередньо з історією Америки, що закон в справі пам'ятника схвалено завдяки старанням „малої групи” громадян українського походження, яка намагається використати пам'ятник для розпалювання холодної війни та для своїх політичних цілей — боротьби за незалежність України, що такий пам'ятник, мовляв, порізане та викликає спротив груп громадян іншого слов'янського і життєвого походження, і т. ін. До цих аргументів „Вашингтон Пост” належить і твердження, що не можна ставити в столиці ЗДА пам'ятника поетові, що його шанують також у СРСР.

Зроблено висновок, що український поет 19-го століття і голос в обороні волі були комуністичні.

Назва для такого процесу має вже понад 10 років. Вона звучить: „Діна-внесілок асоціації”. Її висловлюється також в такий спосіб: „Якщо комуністи схвалюють акцію в справі, ми повинні бути проти неї”. Бентежко, що такий безвідповідальний, неправильний висновок застосовується до поета, якого глибоко шанують американці українського походження.

Вінстон Черчилль величав, а Шарль де Голь засуджує транслатантський наряд, що його називають англо-американським. Але фактом є, що американство має багато більше, як своє англійське походження. Ми є (американці) ірландські, французькі, німецькі, єспанські, італійські і скандинавські. Ми є швейцарські, голландські і африканські. Ми також українські. Ця щаслива різноманітність у нашому складі виявлена, між іншим, різними пам'ятниками в столиці країни. Закордонні або народжені закордоном герої ушквіджені тут в бронзі або граніті, звичайно зусиллями приватних американських товариств, що черпають свою єдність зі спільної країни свого походження. І так, пам'яті про Джона Еріксона, що дав Унію Монітора, утворювала в статі, збудованій американцями скандинавського походження. Статуя Жан-Д'Арка на Меридіанському горбку є подарунком Товариства Французьких Жінок з осядком в Нью Йорку.

Цим традиційним шляхом розвивався план побудувати пам'ятник Тарасові Шевченку в малому парку при вулицях „Р” і 23-й. Площу віддав Конгрес. Кошти пам'ятника покривається з приватної зборки. Країна і столиця будуть збагачені пригадкою далекого поета і героя, що життя своє присвятив волі! — закінчується стаття у „The Evening Star” у Вашингтоні, D.C.

Добру прислугу добрий справі роблять усі ті, що пишуть листи до „Вашингтон Пост” спростовуючи аргументи тієї газети в її кампанії проти пам'ятника. На добре слово відноситься й захопні заступовує від нас усіх, наших встанов і наших громадян, вашингтонський „Івнінг Стар”, що підняв та обороняє нашу акцію в справі пам'ятника.

„Останній ступінь розпущу збоку опонентів пам'ятника Тарасові Шевченку починається старанням про апробату плану головної місії Союзу України в Об'єднаних Націях, у переконанні, що така апробатура буде поцілунком смерті для плану. Очевидно, що (совєтський) представник (план) цілосердечно апробував. А тому, що Україна є сьогодні одною з комуністичних „республік” комуністичного Совєтського Союзу.

Відбулася конференція про національну
політику в СССР

Нью Йорк. — 7-го грудня Головна Делегатура ЗП. УГ. ВР в ЗДА і Дослідно-видавниче об'єднання „Пролог” влаштували в Українському Інституті Америки в Нью Йорку чергову конференцію п. наз. „Стан і перспективи розвитку національної політики в СССР і у українське самооборони”. Конференція, що її відкрив голова „Прологу”, М. Лебедь, проходила у формі дискусійного форуму (панель), в якому приймали участь: д-р А. Адамович, д-р Я. Білінський, д-р В. Голубничий, мгр. Наталка Скочиль, інж. Б. Чайківський і д-р М. Прокоп, як модератор. Учасники форуму та дискусії (проф. І. Лисак-Рудницький, проф. О. Андрушків, д-р Я. Целенський, д-р Т. Гуцчак, інж. І. Гордіюк), вказували зокрема на наступні справи: Хоч політика т. зв. злиття націй Совєтського Союзу, що її намагаються проводити в життя Центральний Комітет КПСС, є утопія і нездійснима, вона криє в собі серйозні загрози для неросійських народів, в тому і для України. Особливо небезпечною треба вважати політику русифікації, яка усуває українську мову з публічного і державного життя, а також політику перемішування на-

селення совєтських республік. В час коло в останніх роках немає доказів масових переселень населення з України, застрашуючи є в відпаві фактових українських кадрів, зокрема учених до Росії. Це є одна з найважливіших даних, що їх сьогодні платить український народ своїм поневолювачам.

Починуючи сучасної національної політики Москви, що була залегалізована на 22-му з'їзді компартії в жовтні 1961 року, треба уважати з одного боку вперте намагання ЦК КПСС проводити в життя догми про зникнення націй при комунізмі, з другого, у це більшій мірі, традиційний російський шовінізм. Тому наступ на мову, культуру, літературу, традицію і духовність неросійських народів є врівночасним поширенням всього, що російське.

Легалізація сваволі російських шовіністів на 22 з'їзді, змобілізувала ширший спротив неросійських народів, що виявився зокрема у сфері літератури, культури і мови. Окремі вияви самооборони в народному господарстві України. Передовою силою української самооборони є українська культурницька інтелігенція, а головним ре-

Комісія Планування Столиці має на порядку
внесення на перевірку справи пам'ятника
Т. Шевченку

Вашингтон. — Як це вже ранише, ще 8-го листопада ц. р., заповідав „Вашингтон Пост”, до Комісії Планування Столиці вплинуло внесення на перевірку справи пам'ятника Тарасові Шевченку. Внесення постанови — як це вже тоді заповідав „Вашингтон Пост” — член тієї Комісії Волтер С. Лавкайм, мол., який був проти пам'ятника вже й тоді, як Комісія затверджувала обрану площу та запропонований проєкт пам'ятника. Ставляючи своє нове внесення на розгляд справи, Лавкайм користувався аргументами, які підніс „Вашингтон Пост”, зокрема твердженнями, що внесення Комісією рішення про затвердження пам'ятника було базоване на „невірних інформаціях” та що тепер „Вашингтон Пост” видигнув „нові інформації, які дають підставу для перевірки справи”. Лавкайм зокрема повторював за „Вашингтон Пост”, що Шевченко, мовляв, є в американському розумінні „незаконною постановою”, що він був „антисемітом і є ідеолом комуністичної партії” та „не має відношення до Єдиних Держав, що виправдувало б його пам'ятник у столиці”. Тому, що Лавкайм є членом Комісії, прийняття його внесення на перевірку є звичайною процедурою і не означає ще будь-якої зміни. Будову пам'ятника

Шевченку уповноважує схвалений Конгресом і підписаний президентом закон країни, якого Комісія не може змінити, але в законі такої передбачено, що Комісія повинна апробувати обрану площу та запропонований проєкт пам'ятника, що вона вже зробила і що тепер буде ще раз перевіряти. Звертається увагу, що майже всі такі і подібні проєкти відносно столиці переходять подібною процедурою. Чергові наради Комісії мали б відбутися на початку, мабуть 5-го січня 1964-го року. До того часу, мабуть, продовжуватиметься ведена „Вашингтон Пост” кампанія проти пам'ятника, отже важливо, щоб його аргументи протиставити речеві протиаргументи. В основі треба ствердити, що майже немає прецеденсів, щоб такі акції, як їх тепер веде „Вашингтон Пост”, мали практичний успіх. Тим не менше справи не можна легковажити й заведувати й тому акція писання листів з одобренням проєкту пам'ятника та речевим запевненням аргументів, що їх видигнається проти такого пам'ятника, є далі потрібна, важлива й актуальна. Сама акція будови пам'ятника — відвідування пам'ятника в бронзі та оформлення площі, на якій він має бути поставлений, продовжується згідно з планом.

Совєтський ставленник в ОН допомагає газеті
„Вашингтон Пост” в акції проти
пам'ятника Т. Шевченку

Нью Йорк. — Акція американських українців в справі пам'ятника Тарасові Шевченку у Вашингтоні поставила більшовиків у досить клопітливому положенні: вони не можуть виступити безпосередньо проти будови такого пам'ятника з уваги на велику пошану до Шевченка серед українського народу, але також не можуть зробити всього, що в їхній силі, щоб до будови такого пам'ятника не допустити, не малиши ані сили ані можливостей є потворити Шевченку і його творчості на американській землі так, як це вони намагаються робити в окупованій нині Україні. В останніх тижнях більшовицькі дістали союзника на американській землі, як акцію проти пам'ятника почав розгортати вашингтонський щоденник „Вашингтон Пост”, користуючись в цій акції також більшовицькими аргументами. Недавно в допомогу „Вашингтон Пост” прийшов совєтський ставленник в Об'єднаних Націях, голова Совєтсько-української місії в тій міжнародній організації, Лука Є. Кизя. Повідомлення ТАС С (Телеграфічної Агенції Совєтського Союзу) про обмін листами „Вашингтон Пост” і Л. Є. Кизя в цій справі, подане в київській „Радянській Україні” і „Радянській Культурі” з 5-го грудня ц. р. підтверджує цей факт. У повідомленні м. і. сказано: „Кореспондент газети „Вашингтон Пост” звернувся до постійного представ-

ника Української РСР при ООН Л. Є. Кизя з проханням висловити свою точку зору щодо проєкту спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченку у Вашингтоні”. У відповідях, уривки з яких опублікувала газета, постійний представник Української РСР при ООН заявив, що „увічнення пам'яті Тараса Шевченка за рубежом щиро радіє радянським людям, як вияв любові до поета і визнання його заслуг не тільки в галузі поетичної творчості, але і як борця за високі ідеали людства, гуманізму, братерства та дружби народів...”

Разом з тим постійний представник Української РСР рішуче засудив спроби, що їх роблять у США вороги Радянського Союзу, щоб використати проєкт спорудження пам'ятника Шевченку, як засіб розпалювання ворожнечі до Радянської України, засіб роздування „холодної війни”. Він відмітив, що, судячи з опублікованих фотографій, проєкт пам'ятника Шевченку у Вашингтоні не має нічого спільного з справжнім образом поета — борця, революціонера, демократа. До таких спроб, що ставлять собі ворожі, політичні цілі, український народ ставиться різко негативно...”

У тому самому дусі і в тих самих підіривних цілях написане й — як уже інформовано й коментовано — „Слово” діячів культури підсовєтської України.

Вечір пам'яті Лесі Українки в УВАН

Нью Йорк. — В неділю 8-го грудня в Українській Вільній Академії Наук у ЗДА, у першому залі, відбувся третій вечір пам'яті Лесі Українки. У вступному слові Ізидора Косач-Борисова нагадав, що Академія тепер готує до видання працю Ольги Косач-Криницької (сестра поетеси) „Леся Українка. Хронологія життя і творчості”. Ця книга опікує не тільки зовнішні моменти життя Лесі Українки, але подає її численні листи, де вона відтворює свої переживання. Йосип Гриняк читав уривки з книги „1913 рік” — останній рік життя поетки

Особливе враження зробили листи Лесі Українки до Ольги Кобилянської, в яких вона писала про свою творчу працю. В другій частині вечора театр слова під керівництвом Олімпії Добровольської виступив з читанням лірики Лесі Українки. Вступне слово і літературне оформлення — Юрія Лаврінка — читала Олімпія Добровольська. Читання поезій: — Орієна Андрійко, Марія Глуха, Ольга Кириченко, Лідія Крушельницька, Леся Лаврінко і Ольга Шуган; музичний супровід Андрій Шуль, світляне оформлення — Володимир Змії.

ВЛАДИНА МСТИСЛАВ, АРХІЄПІСКОПО
УПЦ В ЗДА, ВІДВІДАВ ЦАРГОРОДСЬКОГО
ПАТРІАРХА, БУВ НА ВАТИКАНСЬКОМУ
СОБОРІ

Бавид Брук, Н. Дж. — Як уже ранише інформовано, Віпресвященний Владика Мстислав, Архiepіскоп Української Православної Церкви в ЗДА, впродовж листопада ц. р. побував в Європі, відвідавши ряд зустрічей і розмов з провідниками українського церковного і громадського життя. Владика Мстислав зокрема відвідав столицю Східної Церкви, Царгород, де його з усіма належними Архiepіскопів почестями прийняв та привітав і гостив Патріарх Атанасіос. Дня 21-го листопада ц. р. Владика Мстислав прибув у Царгород до Риму. Свій побут у Римі Владика розпочав відвідин Владика Митрополита Йосифа, щоб виявити Владика Митрополитові своє особисте щире й глибоке розуміння його довголітнього страждання у Христі і для Христа. На пам'ятку цієї зустрічі Владика Мстислав передав Владика Митрополитові Посфіву наперсний хрест, як дарунок від себе і тих друзів та приятелів мряя, які уможливили Архiepіскопові Мстиславу відвідування по дорож до Європи, а втім і до Риму, до останнього в зв'язку з триваючим тут П-им Ватиканським Собором Католицької Церкви. Зчерги Владика Мстислав склав візиту Віпресвященний Митрополит Максимові Германові і Архiepіскопові Іванові Бучковій та зустрівся і познайомився з іншими українськими католицькими Єпископами, які саме в той час перебували

Високосвященний
Архiepіскоп Мстислав

в Римі. Крім того Владика Мстислав відвідав осядок ЧСВВ, де його прийняв протоархiepіскуп цього Чину, о. д-р Атаназій Великий. На пам'ятку цієї зустрічі Архiepіскоп Мстислав передав о. протоархiepіскупові Службівні Української Православної Церкви, а о. А. Великий дарував Владика Святе Письмо в українській мові, що оці щойно вийшло з друку трудом і коштом ЧСВВ. В суботу 23 листопада Архiepіскоп Мстислав склав візиту в секретаріаті Християнської Єпархії (Закінчення на сторінці 4-й)

ХРУЩОВ ОБВИНУВАЄ СТАЛІНА ЗА
ГОЛОД В СССР 1947 РОКУ

Москва. — У своїй чотирьох-півгодинній доповіді, виглошеній в понеділок 9 грудня ц. р. в першому дні пленуму Центрального Комітету КПСС, Нікіта Хрущов з'ясував важку господарську ситуацію Совєтського Союзу, спричинену цюгоричним неуроном і обіцявав, що уряд і партія готові поширити видатно продукцію добрим, щоб цим способом збільшити щорічні врожайні зернових культур в СССР. Стверджуючи при цьому закритість закупу пшениці й мукки в капіталістичному світі, Хрущов виступив з гострим закідом на адресу свого попередника Сталіна, обвинувачуючи його й Молотова в продаванні збіжжя капіталістам в роки неуроном і спричинення цим голоду серед населення. „Є люди — казав Хрущов, згідно з повідомленнями західних кореспондентів, — які дивуються, чому ми тепер купуємо пшеницю, коли в минулому, в роки з набагато меншими врожайми, як цього річчя, ми завжди продавали це пшеницю закордоном. Що можна відповісти таким людям? Якщо б зерно розподілювало серед населення згідно з методами Сталіна і Молотова, тоді й ми могли б продавати пшеницю також і цього року. Сталін і Молотов провадили зерно в той час, як в деяких областях нашої країни населення пухло з голоду або умирало з браку харчів. Так, товариші! Це факт, що в 1947 році в деяких районах, як наприклад на Куршмі, люди вмирали з голоду. І в той час експортовано зерно до інших країн”. Щоб потішити населення Совєтського Союзу, що тепер набагато краще, совєтський диктатор говорив далі широко про те, скільки то пшениці купує Совєтський Союз в інших країнах, щоб тільки заспокоїти населення в потрібні харчі. Водночас із цим Хрущов говорив про заплановану його урядом і партією широку розгортку програму розбудови хемічної продукції, з допомогою якої, як він стверджує, можна буде подвоїти в 1970 році сільсько-господарську продукцію і забезпечити цим населення Совєтського Союзу перед дальшими ентуальними неуроном. Ціллю розбудованої з допомогою великих державних інвестицій хемічної індустрії Хрущов визначив — 70 до 80 мільйонів тонн добрив, що могли б бути випроковані в 1970 році. Розгорнений Хрущовим новий семілітний план розбудови хемічної індустрії передбачає інвестування 42 мільйонів рублів в цю ділянку, в тому 25 мільйонів рублів на будову хемічних заводів і 8 мільйонів рублів на досліді і продуктування інших сирцевих матеріалів, що їх можна було використувати, як добрива.

Громада в Елизабеті відзначила Листопадові Роковини, склали \$865.00 на цілі УНКА

Елизабет, Н. Дж. — Місцева українська громада, відомої своєю жертвенністю на народній цілі, відзначила минаючу Листопадову Зрину і при цій нагоді склала \$865.00 на цілі УНКА. Учасниками цієї акції були: Орієна Андрійко, Марія Глуха, Ольга Кириченко, Лідія Крушельницька, Леся Лаврінко і Ольга Шуган; музичний супровід Андрій Шуль, світляне оформлення — Володимир Змії.

Базарко. У програмі виступали: Хор „Боян” під диригентурою п. Івана Задорожного, солістка Леся Васків при фортепіановому акомпаніменті Л. Лакомі, шкільний хор, пластові новачки і новачки з інсценізацією, І. Согор з фортепіановим сольом та декляматори: Л. Костела, Варвара Сенцій, Марія Боднарченко, Б. Головінський — всі учні місцевої школи, та М. Демичиний, диригент шкільного хору. Оформленням сцени зайнялися І. Іваник, Збірку Національного Дяку для УКК переводили М. Хитра й Іван Іваник. Свято закінчено співом українського національного гімну.

СВОБОДА

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issue combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second-Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Address: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Старшобратський колоніалізм

Колішня царська Росія і її безпосередній наслідок, колишній СРСР — це одна й та сама імперіалістична потуга, побудована з допомогою безліччя підбій, кривавих завоювань і колоніального війська, що не мають собі рівних в історії. Справжній характер московського імперіалізму і колоніалізму часом розкривають і репрезентанти західних держав, виступаючи на форумі Об'єднаних Націй проти облудних і забірних намагань совєтської і інших комуністичних делегацій затарувати ЗДА, Велику Британію, Францію та інші західні держави, як колоніальні імперії, побудовані на підбоях і на висмолюванні відсталіх народів Африки, Азії чи Півд. Америки.

Совєтські представники в ООН, як і всі московські пропаганда, заперечують твердження про російський колоніалізм не лише у відношенні до СРСР, але навіть у відношенні до царської Росії, заявляючи, що Росія нікого не завоювала, що всі народи, які перебували в її складі і потім опинилися під владою червоної Москви, приєдналися до неї добровільно і що це допомогло їм розвинути свою національну культуру. Ступінь забірності совєтської пропаганди можна перевірити не тільки на підставі праць старих російських істориків і істориків повоєнних Московію народів, але навіть на підставі самих совєтських видань 20-их і початку 30-их років.

Яскравим прикладом фальшування історії повоєнних Московію народів може бути святкування у жовтні цього року в СРСР сторіччя ювілей "добровільного приєднання" Киргизії до Росії. В статті, надрукованій у "Правді" з 30-го жовтня цього року, перший секретар ЦК компартії Киргизської ССР, Т. Усубаліс, заявив, що "в день славного ювілею — століття добровільного приєднання Киргизії в склад Росії — киргизський народ висловлює щиру вдячність і признання своєму старшому братові — великому російському народові, чий багатирський дух, добре серце і світлий розум принесли нам — киргизам — свободу". В подібному дусі виступив у київській "Радянській Україні" Волод. Бембетов, голова ради міністрів Киргизської ССР, заявивши: "Сто років тому киргизський народ добровільно з'єднав свою долю з долею великого російського народу... В особі великого російського народу киргизці знайшли вірного, безкорисливого друга в боротьбі за свободу і щастя".

Цітуючи виступи цих киргизських холуї, видаваних у Нью Йорку Л. Лиманом пресовий бюлетень "Нотатки" слушно пригадав, що писала про завоювання і колонізацію Киргизії сама ж така "Большая Советская Энциклопедия" в першому своєму виданні, в томі 32, виданні 1936-го року. "Колонізація Киргизії царом, — читаємо там на стор. 377, — почалася в першій половині 19-го століття... Колонізаторська політика царської Росії вела до зрублення і вимарання киргизського населення, чисельність якого за десять років (1803-13) зменшилася на 7-10%... Киргизія була колонією (російського) цару... Колонізаторська політика російського самодержавства на довгі роки загальмувала розвиток виробничих сил... Вона викликала вельми неспокійне і ряд повстань киргизського народу. Так, 18 травня 1868 року в Андижанському повіті спалахнуло повстання проти царату. 1916-го року, під час імперіалістичної війни, відбуло повстання, яке набрало великих розмірів і мало характер національно-визвольного руху... Для придушення повстання кинуто декілька полків піхоти, артилерії, саперні частини і т. д. У висліді придушення повстання киргизське населення зменшилося на 30-40%, а втрата худоби досягла 60-70%".

Так допомагає "великий російський народ" своїми "багатирськими руками, добрим серцем і світлим розумом" душити свободу киргизського народу. І саме так відбу-

Те, чого боїться Москва

Про ревеліції московського журналу "Огоньок" у справі розкриття тасного монастиря Сестер Службиниць Пречистої Діви Марії у Львові вже була мова на цій сторінці в редакційній статті, написаній на підставі фрагментарних повідомлень західних пресових агентів. Тепер, з одержанням оригінального, 46-го числа цього журналу з листопада цього року, є можливість розглянути докладніше деякі елементи з цієї нової совєтської атаки на віруючих в Бога, що, як доводять ревеліції "Огонька", несуть ту віру живою в своїх душах, не зважаючи на десятиріччя цюкавань і репресій.

Монастир Сестер Службиниць існував у Львові, згідно з приписами про монашій чин, у відокремленому будинку при вулиці Мучній ч. 43. Черниці цього українського католицького чину мешкали там у келіях з хрестами й іконами і мали окрему молитовню, в якій приходили священники, здебільша вже репресовані в'язниці і засланням за свою вірність Українській Католицькій Церкві, відправляли регулярно Службу Божу й молебні, уділювали Святих Тайн. Черниці строго дотримувалися монашого регуляру, мали свою настоятельку і заробляли за працю в шпиталі Львова гроші не зберігаючи для себе, а віддавали до спільної каси. Крім цього монастиря Сестер Службиниць, в репортажі журналу "Огоньок" задується ще монастир Сестер Василіанок при вулиці Чернишевської ч. 1 чину св. Вікентія при вулиці Куйбішева.

Репортуажу про такий фактичний стан, авторка репортажу в "Огоньку", яка, як виходить, брала участь в наїзді совєтських органів безпеки на монастир Сестер Службиниць і на інші монастирі, намагається представити все в туманно-ліно-принизовому світлі, прирівнюючи черниць до... "хрестових дам" на картах до гри, називаючи монастирські каліцці "дивовижними кімнатами" чи пак "костюмернями", в яких відбувалися "чудернацькі вистави", Святе Причастя... з п'ятнадцяти і т. п. В скринях цього монастиря авторці, чи пак авторам репортажу, вивалилися речі, яких там напевно не було: "синьо-жовті прапори бандита Бандери", "антисовєтські флажки", американські долари. І такими ревеліантами з контрабандної практики — доларами, польськими злотими, годинниками тощо — сповнені й усі додані для ілюстрації репортажу "автентичні" фотографії.

Репортаж доповнюється ревеліантами про сестру Катерину Кренту, яка розносить релігійну літературу по підльвівських селах. Ціль надрукованого в "Огоньку" репортажу дуже виразна. Появляючи релігійну відданість і діяльність черниць українських католицьких підльвівських монастирях з контрабандою валюти і різних дорожніх коштів, совєтські чинники хочуть застрашити мужніх і витривалих у своїй вірі і в своєму обряді черниць і священників можливість адміністраційного чи судового покарання за... спекуляцію. З другого боку, такого роду репортажами намагається режім відістригти від віри і від Бога і від визнавання Христової науки широкі маси населення.

Але найгостріше вістра "огоньковських" ревеліцій заховане в його закінченні — пригадці про Ярослава Галаана, вбитого ніби за те, що хотів показати світові, "що таке унія" — і попередженням, що саме цю "унію", тобто Українську Католицьку Церкву, хочуть провести до СРСР "контрабандою" за продати з-під поли. Ця "унія", як виходить з репортажу "Огонька", страшилка для більшовизму за опієм, контрабанду валюти чи вогнепальної зброї. І тому такий крик зчиняють вони, що ця Церква може відірватися колись, наче той Фенікс із попелу.

Ярослав Курдюк

КРЕМЛІВСЬКІ КЛОПОТИ З ХЛІБОМ І МАРШАЛАМИ...

З висловів і тверджень західних політичних провідників можна легко виловити три основні питання: 1) в якій мірі твердо слід уважати позицію Хрущова під сучасний момент у Кремлі? 2) чи діють там тепер якісь політичні чинники, що намагаються скинути Хрущова з цієї лави, по якій він ходить, починаючи від пропав'ятого дня "розв'язання" Сталіна? 3) чи в інтересі Заходу, в першу чергу ЗДА, допомагати Хрущову зберегти його обличчя, підписуючи з ним атомовий договір і "вигадуючи шорткі місця" у політичному напруженні між цими двома країнами, аж до продажу пшениці, яким ЗДА підписують не лише економіку СРСР, але посередній і політичний та економічний потенціал?

У Вашингтоні, Лондоні, Парижі і Бонні совєтські емісари заперечують західні дипломатів і журналістів, що коли Хрущов має останнім часом деяку, навіть зростаючу, опозицію всередині комуністичного блоку, то це тільки тому, що він з усіх сил намагається поглибити із Заходом коєкзистенцію, яка виключила б всякі можливості здуру. Опозицію вони представляють, як відморожує кліку звелічників "сталінського курсу", основна мета якого перешкодити Хрущову в реалізації його миротворчих планів.

Та як би ці емісари не вбилювали свого "боса", він часом крутне хвостом якраз не в той бік, в якому слід було б очікувати. Доказом цього є задержування американських конвоїв до Берліну, та ще з прихильниками, мовляв, "зроблено це з мого особистого дозволу", або арешт проф. Баргторна, яким замінив Хрущов велику ложку деготу в бочку культурно-обмінного меду.

Можливо має слушність європейський кореспондент Ассошіейтед Прес, Л. Деннен, який у своїй останній кореспонденції під заголовком: "Хрущовська зигзагує лінія" пише, що Хрущов, який хоче заісти із Заходом при одному столі, а водночас затримувати американські конвої, поводитися, як неформальна людина: хапав сіль і кидав її лядькові Семові у вічі... Таку поведінку Деннен пояснює тим, що Хрущов хоче перед своєю опозицією показати, нібито він не боїться Заходу, мовляв, дивіться, яку думку віддаються підсудити йому під носа.

Л. Деннен пригадує, що стара більшовицька гвардія, яку Хрущов, здавалося б, вислав був на смітник, в першу чергу маршали Жуков, Конев і Тимошенко, а також "антисовєтська група" на чолі із Молотовим і Малінковим, використовували хрущовські невдачі в економіці, переносили їх у політичну площину. Вони та їхні симпатизанти, яких Хрущов так безжалісно відкинув від кремлівського корита, потайки мобілізували громадську думку, щоб притиснути Нікіту в кут і з поміччю "палатної революції" усунути його від влади.

Немає ніякого сумніву, що підписання атомового договору і намагання поширити його

на космічні простори створило Хрущову ореол у комуністичному світі, як "миролюбному політикови", який старався на свій лад запобігти війні. В країнах комуністичного блоку не мало людей, які пригадують з останньої війни прислів'я — "льотчики у нас отважніе, но самолёты бумажные". Це прислів'я, достосовуючи до сучасних можливостей, вони розуміють так, що поки Совєтському Союзові вдасться зранити ЗДА, по ньому тарануть з такою силою, що залишаться від нього тільки "географічне поняття".

Але водночас серед членів КПСС зростають симпатії до вищого командного складу армії, який допоміг врятувати в останній війні Совєтський Союз. Рядові комуністи здають собі справу з того, що і в майбутній війні не партія з Хрущовим, як "великим полководцем" у провіді, а в першу чергу генералітет, який уже виявив свої мілітарні здібності, оборонити те, що можливе буде оборонити.

Висновки коментатора Деннена висюють чимало нового у навіглювання того процесу, який відбувається в СРСР. Вони цікаві для американського читача і напевне зацікавляють його з деякими деталями тієї м'ясорубки, що перемолола вже не одного більшовицького "світла". Для нас, українців, ці справи відомі, і ми радімо, що поволі починають їх розуміти чимраз більше американці.

На цю тему пише також колишній шеф морських операцій, адмірал Бирк.

"Останнім часом, — стверджує адмірал, — усі спроби згадати відносини між СРСР і ЗДА ми, американці, приписуємо лише Хрущову. Не розумію, чому в теперішній добі, в якій, як ніколи досі, основні ходи політики вирішують мілітарна сила, не слід було б звернути нашу увагу на цей рішальний чинник."

І тому, — продовжує адмірал Бирк, — ЗДА допускає великі помилки, допомагаючи СРСР вийти з економічної скрути. На мою думку, ніякий наряд не бунтується проти тиратства, коли йому наповнюють добре, а наповнювати але, але бунтується він тоді, коли його безправством і голодом доведуть до такого стану, що він собі скаже: "Буду ламати і перевертати все. На мене чекає загибель, а так, може, прийде якась зміна". Тож слідкувати не лише за тим, як формує своє відношення до нас політична більшовицька верхівка, але й за тим, що думають більшовицькі головнокомандувачі, їхній генералітет, офіційно, скільки варті совєтський вояк, якого змушувати тимуть обороняти лад, проти якого він буде бунтуватися. Більшовицький військовий провід дивиться на всі ці справи тверезо, і він напевно має ясний образ, як поведеться на випадок війни союзу маси. Ці військові факції виразно уявляють, куди вести СРСР і чи він буде здатний витримати удар, якого так хитро уникає Нікіта Хрущов".

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО — БОЛЮЧЕ МІСЦЕ КОМУНІЗМУ

Ще Ленін мріяв, що комуністична партія, зробивши 100 тисяч тракторів і посадивши "мужика на трактор", переборе всі перешкоди і швидко збудує комунізм. 21 січня 1964 року минуло 40 літ від дня смерті Леніна. В СРСР напродукувало далеко більше, як 160 тисяч тракторів. Але сільське господарство не йде вперед.

П'ять років тому Хрущов обіцяв догнати й перегнати Америку в продукуванні молока й м'яса, але мусить тепер купувати мільйони тонн пшениці у вільних країнах. Держава з величезною засівною площею і численною хліборобською людністю — СРСР не може своїми засобами продукувати своє населення.

В країнах Заходу є немало журналістів, які виправдують кризу совєтського сільського господарства у 1963 році посухою і неврожаєм. Такі "соцетологи" чомусь забувають, що на тій самій території в царській Росії хліба вистачало. З 3-ої України перед війною 1914 року експортувало в країни Західної Європи щороку понад 5 мільйонів тонн збіжжя, багато рогатої худоби, овець і т. д. Посуха 1890 року над Волгою примусила людність голодувати, але була поміч державна й громадська і не було того вимарання, якого зазнала Україна і Поволжя в 1921-22 роках. Голод 1933 року в Україні був спеціально організований Московою, хоч в Україні не було тоді неврожаю.

Тому, коли говоримо про теперішню катастрофу сільського господарства в СРСР, то мусимо ствердити, що причиною цього є не кліматичні умови, а злочинна система, накинута хліборобам більшовицькою диктатурою. Кожний знає, що робітник тоді очолює працю в підприємстві, коли за роботу одержує достатню плату. Це називають персональною зацікавленістю.

Комуністична партія не може й не хоче задовольнити інтереси селян-хліборобів, селяно загнутих у колгоспи. Селянин мусить віддавати державі продукти своєї праці майже задарно. Тому праця в колгоспах іде мляво, "аби

день до вечора", як на панщині сто років тому. Зате селянин виласяє всю свою енергію в малесеньку присадибну ділянку і цим у великій мірі забезпечує життя своїй родині; з тієї ж ділянки може він і до продавати на вільному ринку.

Комуністична партія мусить миритися з присадибними ділянками селян, бо без продуктів цього приватного сільського господарства не може міська людність обійтися. Це — наявний доказ повного краху колгоспної системи. Але не тільки це. Поряд з колгоспами, де селяни працюють за мізерну оплату на "трудодні", є ще так звані радянські господарства — радгоспи, в яких робітники оплачують як у державних підприємствах. Але й у радгоспах диктаторська партія мусила дозволити присадибні ділянки, що їх радгоспники обробляють індивідуально.

Комуністичній партії індивідуальні городи колгоспників і радгоспників — це немовби сіль в оці. Вона б їх очолює зліщувала. Але, як зазначає московська "Література Газета" з 1 листопада д.р., наміри деяких "суб'єктивно чесних людей" скасувати присадибні ділянки суперечать програмі партії.

Звичайно, це вигадка. Партія є за загальною колективізацією сільського господарства. Але вожді компартії добре знають, що колгоспна система не може забезпечити харчування людності. Тому доводиться цим фанатикам уже більше як 30 років терпіти, поряд з нерентабельними колгоспами й радгоспами, приватне сільське господарство, як єдиний рятівник населення країни: присадибні господарства дають міській людності яйця, молоко, курей, чого від колгоспів і радгоспів не можна сподіватися.

Ця перемога приватного сільського господарства над державною панщиною в СРСР показує короткозорість тих "соцетологів", які стверджають, мовляв, колгоспи, "навіки" лишаться навіть після повалення комуністичної диктатури.

П. А.

Спікер Палати Джан МекНормек про право наслідування на становищі президента

Вашингтон. — Спікер Палати Репрезентантів 72-річний Джан МекНормек в дискусії з представниками щоденника "Нью Йорк Таймс" заявив, що хоч він є на першому місці в наслідстві президента Джансона, то він не матиме нічого проти того, щоб Конгрес змінив теперішнє право наслідування на президентське становище. Справа в тому, що, згідно з теперішнім законом про наслідування на президентське становищі, на випадок нової потреби мав би бути спікер Палати, а коли б треба було дальшого наслідства, то президентом ЗДА мав би бути 86-річний тимчасовий президент Сенату сенатор демократ з Аризони Карл Гейден. Аж після його наслідником президента мав би бути державний секретар Дін Ракс, а після нього інші члени Президентського кабінету. В політичних колах звертають увагу на те, щоб можливим наступником президента на випадок такої

потреби міг бути хтось із молодших політиків, які краще поінформовані про дії країни, ніж представники законодавчої частини уряду. Спікер Палати чи президент Сенату не є добре поінформовані про праці виконної частини уряду. Теперішній закон про наслідування на пості президента ЗДА ухвалено в 1947-му році, і тепер виявляється, що він не завжди був би добрим, бо тепер могли б стати президентами цієї країни люди в такому віці, які є застаріли до виконання такого важливого становища.

Від суботи 7-го грудня пані Кеннеді живе з своїми дітьми Керолайною та Джаном в домі державного підсекретаря Аверелла Гарримана. Пані Кеннеді живе в самоті в Джорджтаунському домі, а діти разом із 7-річною кузенкою Сидні Ловфорд, дитиною сестри пані Кеннеді, відвідають до поблизу парку, щоб там банитися.

Говорячи про цю діяльність, скажу, що це не була романтика, а була тяжка, чорна праця. Переживали ми суми, а часто й комічні моменти.

Ось, наприклад, приїхала до Нью Йорку наша селянка з Волліні і привезла з собою кілька гатунків насіння буряків, моркви й ріпи. Митний інспектор, в ір ір і в ір, що жінка привезла опієм, послав за спеціалістом. Поки той спеціаліст прибув, ми мало-чи не спішилися з цілим транспортом на стацію. Коли я опісля запитала нашу селянку, для чого вона везла те насіння, та ж в Америці можна його всюди дістати, вона з ентузіазмом відповіла: "Але ж, пані, це насіння з України, а таких буряків, як на Україні, ніде нема". Можливо правда, подумала я.

Траплялися й сумні випадки. Ось, наприклад, приїхала вдова з трьома маленькими дітьми, а спонсор відмовився її прийняти. Але й ці тяжкі справи ми якось розв'язували з поміччю добрих людей, як впр. о. Папак ЧСВВ.

(Закінчення на 4-й стор.)

Безконтрольний продаж зброї

Жахливе убийство президента Джана Ф. Кеннеді звернуло, врешті, увагу широких кіл населення, зокрема членів Конгресу, на диковини, зовсім незрозумілу в широкому світі практику: продаж вогнепальної зброї поштовою дорогою.

Комуністичний фанатик Лі Г. Освальд, убивець президента Кеннеді, як відомо, "легально" дістав у свої руки цей пекельний інструмент — італійської продукції далекобійний кріс з телескопом у горішній його частині. Американська й світова опінія широко коментує цей факт, бо такий безконтрольний продаж "аматорської" зброї допоміг окаянному убивцю в Далласі довершити страшенне діло.

На терені ЗДА є кілька висилкових фірм, які довгими роками рекламують в другорядних часописах і журналах свій злочинний арсенал. Як легкодушо відбувається поштова трансакція з цим крамом свідчить історія з убивкою президента Кеннеді: за дванадцять є чимось доларів, виланих на адресу фірми "Клайд Спортінг Гудс" в Шикаго, і то під фальшивим прізвищем, державна пошта додала йому кріса, який перелав нитку життя керманця державного корабля найбільшої потуги світу...

За існуючим досі законом, кожний громадянин ЗДА може замовити собі мисливського кріса в такій спортивній крамниці, коли він має не менше як двадцять один рік життя, не був засуджений за кримінальні злочини і не ухилився від судового слідства. Підписавши такий "адфейтив" на клатку паперу, прирізаному із сумнівної вартості журналу, кожний покупець без великого труду дістане поштовим шляхом цей товар. Ніхто не журиться — скільки правди є в такому замовленні.

За інформаціями Еф-Бі-Ай, на терені ЗДА кожного року розходиться від 500 до 1 000 штук крісів італійської продукції, одним з яких підступно замордовано президента Кеннеді. А скільки соток і тисяч крісів американської продукції висилають щороку ці "спортивні крамниці"?

Як подають часописи, найбільший попит мають кріси того типу, яким убито покійного Президента. Це легкий і практичний в орудуванні навіть ляка тип, уживаний італійською армією під час другої світової війни. З Італії замовляють їх деякі фірми у величезній кількості. В каталозі шикагівської фірми, біля світлина цього італійського кріса, подано такий текст: "6,5 італійський кріс, найновіший мілітарний тип, лише сорок цілків довжини, вага 7 фунтів; певний і цілкий, безпечний для пальців, 6 набоїв, Ціна \$17.78".

Через кілька днів після жахливого убийства в Далласі ряд конгресменів категорично заявили, що в найкоротшому часі злочинна практика поштового пересилання і безконтрольного продажу вогнепальної зброї буде укинута окремими ухвалами Конгресу.

В червні цього року директор Еф-Бі-Ай, Дж. Едгар Гувер, повідомляв публічно: "Дуже легкий для кожного способ дістати у свої руки палну зброю у великій мірі збільшує злочинність у ЗДА". При цьому він заявив, що поштової замовлення на кріси італійської продукції повинні привертати увагу міроприємств чинників.

У серпні цього року конгресмен Дадд вніс у Конгрес спеціальний законопроект, що вимагає розпочати слідство над небезпечною практикою висилання крісів через пошту на підставі оголошень в журналах і часописах. На жаль, ця важлива справа застрягла у Вашингтоні. Треба сподіватися, що жажлива трагедія в Далласі покладе край надужитим.

Величезна кількість небезпечної зброї знаходиться в руках громадян, зокрема молоді, кримінальних злочинців, неформальних осіб, як також справжніх мисливців. Відібрати цю зброю у безвідповідальних осіб — фізично неможливо, але треба, нарешті, взяти під найгострішу контроль дальший продаж цього смертоносного заліза. Катастрофа в Далласі бодал під ним оглядом узгодити успішність.

Т. К.

ПЕРЕСЕЛЕНЦІЙ ОСЕРЕДОК ЗУАДК В НЬО ЙОРКУ

В першій половині жовтня 1963 р. на сторінках "Свободи" читали ми про ту велику працю, яку ЗУАДК виконує на протязі 20 років свого існування. Але історія ЗУАДК не була б повною, якби до неї не додали хоч в загальному про переселенчій осередку, які діяли по різних містах Америки, а в Нью Йорку особливо.

Тому, що всі протоколи і листи переселенчій осередку в Нью Йорку переслали до головної канцелярії ЗУАДК в Філадельфії, свій допис уклала я на підставі особистих записок і всього того, що осталося у моїй пам'яті.

Праця переселенчій осередку в Нью Йорку спиралася на чотирьох жінок: Анні Курило, Катрі Пелешок, Івані Беналь і Марії Демидчук. Почалася вона з ходження до порту з рамени Українського на

Перед тим прибували скитальці на основі закону Трумана.

У той день Ньюйоркський порт офіційно вітав утікачів з поза залізної заслони — музикою і промовами. Урочистість зустрічі у великій мірі підкреслювала присутність достойників міста, зокрема посадовців, яким був тоді Вілліам О'Дваер. Від католицького комітету прийшов до порту сам кардинал Спелман в асисті священників і світських осіб, від українського католицького комітету — о. Любачівський.

Весною 1948 року звернувся до мене голова ЗУАДК д-р В. Галаз з пропозицією відкрити в Нью Йорку переселенчій осередок. Ми склали збори представників організації та окремих громадян, які інтересувалися приїздом наших людей, і вибрали управу осередку з таких осіб: Марія Демидчук — голова, о. Ігумен Засідбайда — містоголова, Анна Куріло — ексекютивна секретарка, Катрі Пелешок — касирка. Спільними силами винайняли ми кімнату на офіс, купили кріс, да і ін., так, крім ходження до порту, приступили до праці, в якій не мали жадного досвіду.

З часом, коли скитальців приїжджало щораз більше, наша діяльність стала прибирати певних форм. До переселенчій осередку приходили люди за порадами щодо праці, мешкання, соціального забезпечення, пошуків університету.

Коли ЗУАДК дістав дозвіл на висилання ашурансів і спровадження наших людей до Америки, переселенчій осередок розгорнув роботу на повну широчину.

Перший корабель з нашими людьми, які приїхали вже на ашуранси ЗУАДК, прибув у січні 1949 р. до Бостону. Взагалі до Бостону прибувало тоді доволі багато кораблів, і з присмістю треба сказати, що бостонці на чолі з Миколою Давискієм, головним радником УНСоюзу, мали добре зорганізовані переселенчій осередок, який дав велику роботу нашим скитальцям. Пані Давискієва, Мороз й інші приїжджали в дальшу дорогу привіжжям канічки, овочі, молоко.

Два кораблі, на яких були українці, приїхали до Нью Орлісу, і тамошні громадяни з п. Зоулоу на чолі також дали собі з ними раду.

До Бостону, однак, завжди їздили ми з Нью Йорку, бо в нашому офісі ексекютивна секретарка А. Курило приготувала документи для новоприбулих — адреси спонсорів, білети на залізницю та інші.

Коли ми вперше появилися в Ньюйоркському порті, в польському деннику "Нови Свят" наступного дня надруковано на першій сторінці широке повідомлення під заголовком "Українці мають свій комітет". В тім повідомленні докладно описано, як ми явилися до порту з своїми працівниками, таблицями, написаними і т. п. І тут же в редакційній примітці зроблено гіркий докір полякам, що вони, хоч й далеко більше, не зробили того, чого діяли українці. Ту новинку "Свобода" передрукувала в цілості.

В міру того, як ЗУАДК висилає ашуранси, наша праця набирає деталі більшого розмаху. Нас четверо жінок

Михайло Лисогір
ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ІНСП. ЛЕВА ЯСІНЧУКА
(Грудка землі на саїку могилу)

Несподівано, хоч на 82 році життя, відійшов з цього світу 12 жовтня один з найстаріших діячів українського шкільництва, сл. п. Лев Ясінчук. У часі похоронів появились в нашій пресі короткі згадки про небуденну постать педагога та громадського діяча, що більше як півстоліття трудився для Великої Ідеї. Але його життєвий шлях, послуговавши не тільки власними спостереженнями, але й його споминами, з якими автор цих рядків мав нагоду знайомитися.

Лев Ясінчук народився в містечку Вілобожниця, Чортківського повіту. Батько його був доволі заможним господарем і активним громадським діячем. Після закінчення початкової освіти в рідній місцевості й середньої в Бучачі, Львові та Станіславові, розпочинає в 1902 р. свою вчительську працю в чортківському повіті в селі Косові, а відтак у Паушівці (по одному рокові). У Паушівці організував читальний хор, що співав у церкві та в родинних національних виступах. За оснування "Січ" в родинному містечку, Вілобожниці і за підготовки до заснування "Січ" в селі Паушівці, відібрала йому австро-польська влада право навчання в Чортківському повіті, і він перейшов на вчительську працю в сусідній, Гусятинській повіт, де до п'ятих місяців побував на трьох учительських посадах (Личківці, Мшанець, Пробіжжя). З кінцем шкільного року шкільна влада звільнила його зовсім з виконання учительської служби. У 1905 році перейшов Лев Ясінчук на Буковину і вчив у селах Лукавець н. С., Вовчинець, Замістя, а від 1909 р. в селі Оршівцях. І на буковинському терені не залишав громадської й культурно-освітньої діяльності. Найвидатніші висліди були в Оршівцях, де прослужив на так званий сталій посаді, найдовше. Багато зусиль та праці вложив він у будову величавого Українського Народного Дому, в ті часи найбільшого й найкращого в селах Буковини. Велику залю на збирання й театральні вистави розмалювано й прибрано в українському стилі. Тому то в цій за-

полтаві й Катеринославі позначився з багатьма українськими учителями і з деяким з них удержував дружні листування. Повернувшись домі, дописував принагідно до київської "Ради".

У першій світовій війні служив старшиною в австрійській армії на російському, румунському й італійському фронтах. По розпаді Австрії зголосився до служби в УГА. У її рядах перебував поручник Лев Ясінчук уся кампанія визвольної боротьби і за це був нагороджений Пропам'ятним Хрестом УГА, Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом.

По війні осів Лев Ясінчук наново в Оршівцях, вдержуючи рідно зі скромних сільських заробітків (деколи і в натурі), бо румуни не тільки не прийняли його до учительської служби, але ще два рази арештували і ставили перед воєнним суд 8-ої дивізії в Чернівцях. Після другого ув'язнення в 1923 р. поспішав йому перенестися до Галичини й одержати працю в Головної Канцелярії Товариства "Рідна Школа" у Львові. На свановищі організатора цієї установи прослужив Лев Ясінчук аж до приходу большевиків у 1949 р. Своєю ініціативою, тактом і працею, знаходячи прихильне наставлення й апробату керівних чинників, причинився він у великій мірі до закріплення й поширення цієї інституції, що відіграла таку велику й поважну роль в розвитку українського шкільництва в Галичині за польської окупації.

Він об'їхав майже всі міста, містечка та багато сільських громад у Галичині з рамені української найвищої шкільної Установи "Рідна Школа", в організаційних і шкільних справах. Завдяки його ініціативі й праці збільшилася мережа шкіл і кружків "Рідної Школи", коло 2,000 перед 1939 р. з поверх сто тисяч членів.

У довір'ї до нього вислала його "Рідна Школа" за згодою всіх тодішніх українських центральних установ у Львові, частинно і їхнім коштом діти до Америки для надання більшої допомоги на потреби приватного українського шкільництва в Галичині. В 1928 та в 1929 рр. й 1931—2 рр. об'їхав він 3-дні в Державі Америки, Канаду, де на привільних вічах у місцевостях більшого скупчення української еміграції висловлював вагу рідного шкільництва на ті тогочасні відносини у Польщі та закликав до збільшення жертвенності на його потреби. По повертоті до Львова написав дві книги про Америку й українську еміграцію, а то "За океаном" і "Для Рідного Краю".

Понад 10 років перед вибухом другої світової війни був головою професійної організації українських працівників в українських установах під іменем "Союз Українських Приватних Урядників Галичини" (в скороченні СУПР-ГА) і для розвитку цієї організації вложив багато праці й енергії.

Визнаючи велику роль української пісні й театру в розвитку національної свідомості й культури, був він не тільки

Іван Кедрич
БОРИС КРЮКІВ
З нагоди його першої виставки в Нью-Йорку.

Борис Крюків — відомий український мистецтвенець, який тим нечисленим псалмцем в Америці, які прибували його образи, привезені земляками з Аргентини. Коли його приятелі в Буенос-Айресі й Нью-Йорку намовляли його влаштувати тут свою виставку, він не раз погодився на це, як сказав, "авантюрою". Надзвичайно скромний — не прикладав великої ваги до своїх творів, яких — як зрештою, більшість мистців — не пам'ятав, скільки їх та які коли намалював і кому вони попалися.

Борис Крюків

А створив їх чимало, бо вже не молодий: має тепер на 68-й рік. Народився в малому містечку Басарабі, дитинство й юнацькі роки переживав на Поділлі, в Кам'янці Подільському, потім у Вінниці, де скінчив гімназію. Мистецтву освіту дістав в Київській художній школі. Вперше почав виставляти в галеріях Києва у 1918 році. Західні українці вперше познайомилися з його образами на виставці у Львові в 1943 році; він звернув увагу своїми тинами козаків і композиціями з тематикою Козацчини і в тому ж році він по нинішній день незмінний мистець. Переїхавши на Захід — виставляв образи в Лінці й Зальцбурзі. Каже, що в Австрії зробив впродовж 4-ох років кілька десятків портретів, які залишилися в приватних збірках австрійців. Переїхавши до Аргентини, швидко здобув собі там славу, поруч з гуртом інших видатних українських мистців, які туди поїхали та які, проте, здебільшого тепер уже в ЗДА. Він мав 9 виставок у найкращих галеріях Буенос-Айреса, де живе постійно. Від 13-ох років працює, як ілюстратор у великому книжковому видавництві "Ель Атенео". Його ілюстрації до локсусового видання "Тисячя й однієї ночі" в 1950 році були своєрідною сенсацією. Після того ілюстрував такі ж видання творів Едгарда По, Данте, Боккаччі, Сервантеса, Анатолія Франса, Еміля Золи й інших класичних, а також класичного еспанського театру й т. п. "Ілюстрації великого мистця Б. Крюкова підкреслюють незабутні моменти у кожному творі Анатолія Франса, ніби кажучи: ось так великий письмен-

те, яка це країна й околиця, бо й їх вибачаюся..."

У відряді з Борисом Крюковим ставлення були вище моделлю тим дивніше, що він не модерніст того напрямку, що нехтує подібністю та зацікавлені тільки в передаванні об'єкту таким, як його відчуває сам мистець, — інколи у таких формах, які з дією аналогічно не мають нічого спільного. Крюків — академіст старої дати. Він не експериментує кольорами, ані не змінює техніки малювання, який був вірний раміше. Є малюнки, які твердять, що персонажі псують образ природи. Крюків радо влітає осіб і звертає на свої красоти, він любить фігури, рух, його козаків чи танцюючих, — це люди з обличчями повними експресії. Якщо можна зробити Крюкову поважний закид, це те, що він нерівномірно працює вкладає в різні свої твори, у деякі з них вкладає зовсім зусилля, і тому між його творами бувають поважні різниці рівня. Пояснити це

треба невідомими життєвими обставинами мистця, який не завжди може керувати тими критеріями мистецтва.

У своїй першій виставці в Нью-Йорку Борис Крюків показує 34 олій і 14 гравюр. Деякі експозиції — з приватних збірок. Експонатів переслали з Аргентини після того, як Об'єднання мистців українців в Америці рішило улаштувати цю індивідуальну виставку. П'ятеро відвідали, щоб познайомитися з одним з ветеранів українського мистецтва, великим майстром пензля.

Українська хроніка

● З Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку повідомляють, що в п'ятницю 13 грудня ц.р. в рамках щотижневих вечорів мистецького Товариства Громади українців в Америці про свої враження з мистецької подорожі по Європі. Доповідь буде ілюстрована коловоротними проєкціями старих і нових творів мистецтва. Початок о год. 8-й вечора.

Дізнаємося сумною вісткою, що дні 9-го грудня 1963 року відійшов несподівано у Вічність на 64-му році життя, заасотворений Найсвятішим Тайнами, наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. ПЕТРО ГЛУХ
народжений у Славній, коло Зборова, стрілець УГА і Імалід.

Панахиди — вівторок, 10-го грудня 1963 р. і середу, 11-го грудня, о.р. о год. 7-й веч. в похоронному закладі Leo F. Keegan, 103-83 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y.

Похорон — четвер, 12-го грудня 1963 року о год. 8-й рано з української греко-католицької церкви св. Марії в Озон Парк, відтак на цвинтар Cypress Hill.

Горіти прибіти:

АННА — дружина
ЗЕНОН — син
ЛЮБА І ВАСИЛЬ БАРИДА — доньки і зять
ПЕТРО І ТАНА — внуки

Замість квітів на саїку могилу

д-ра СЕМЕНА ЖУКА
складає на ціл Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА суму 10 доларів

Д-р Теодор РЕШЕТИЛО

Замість квітів на саїку могилу

Дорогого наш

с.п. інж. ЯРОСЛАВА ГУЗАРА
на ціл Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА складає 10 доларів.

Катка І Василь ОТЕЦКО

Замість квітів на саїку могилу

бл. п. інж. ЛАВРА ПАНАСЕНКА
5 доларів на НТНІ в Сарселі складає

Ангела ТАЛАН

Замість квітів на саїку могилу

бл. п. МЕЛІЯНИ І СТЕПАНОВИЧ ВІТВИЦЬКО
суму 25 доларів на Українському Імаліді зложив

Д-р Кліментій Б. Г. РОГОЗИНСЬКИЙ

КОЛИ ВИ ЩЕ НЕ МАЄТЕ КНИЖКИ ПРОБУДЖЕННЯ ДУХА
ТО НАБУДЬТЕ П ТЕПЕР.

Написала цю книжку наша українська авторка **ТЕТЯНА ШЕВЧУК**

Чи ваша душа була сповнена терпіння, жалю, або огриччя? Часто шукаєте забуття і не можете його знайти. Пізнати дії цінності життя, увійти в розмову з Богом, пізнати Його велику мудрість, побачити і зрозуміти душу свого ближнього — це завдання книжки "Пробудження Духа". Вона дає Вам нагоду побачити самоту з собою і поглинути на себе в своє духовне дзеркало.

Книжка має 12 окремих розділів. Гарно видана. Стр. 124. Ціна — \$2.00. — Замовлення слати на адресу: Mrs. Tania E. Bishop, 1526 Riverside, Spokane 11, Wash. USA

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА
Математико-Природничо-Лікарська Секція
Українське Лікарське Товариство Північної Америки
Головна Управа

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
відбудеться в суботу, 14 грудня 1963 р. в год. 7-й вечер в головній залі Українського Інституту Америки 2 Схід 79-та вул. в Нью-Йорку.

Програма:

- Відкриття.
- Д-р Роман КИСЛІВСЬКИЙ: доповідь на тему: "Гіпертонія й артеросклеротичні захворювання серця".
- Д-р Юліан ГІНОН: доповідь на тему "Рематичне серце".

Доповідь будуть ілюстровані коловоротними фільмами. Вступ вільний. Гостям раді.

Доїзд: підземкою НТ до 77 вулиці або автобусом Медісон Евея до 79 вулиці в Нью-Йорку.

Наукове Т-во ім. Шевченка Українське Лікарське Т-во в ЗДА Північної Америки

Літературно-Мистецький Клуб у Філадельфії

НЕДІЛЯ, 15-го ГРУДНЯ 1963
Залі Українського Громади НАНСТАВНУ (вул. Роквелл)

90-ліття Наукового Т-ва ім. Шевченка

У ПРОГРАМІ: Слово про НТНІ вголосіть Д-р Григор ЛУЖНИЦЬКИЙ, Жіноча Секція Хору "КОЕЗАР", Соцеті Хору "КОЕЗАР", Марія МУРОВАНА, Клянда ХЕЛЛІН, Омеда ТАТУНЧАК, Володимир ПОЛІЩУК, соліст-скрипаль Гор ШВЕЦЬ. При фортепіано: Роскошана ГАРАСИМОВИЧ, Галіна САВЧАК. — Прибітний. "Тостівальні": Володимир ВІЛНІВ.

Початок о год. 5-й по пол.

ВШ. Громадянство щиро запрошує до імпанування нашої заслуженої Інституції.

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА СВЯТОГО МИКОЛАЯ

— с —

СТУДІЙНА (КАЛЕДЖОВА) ГРАМОТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ,

яка запевнить Вашим дітям та внукам — навіть коли б Вас не стало й не було кому платити вкладак! — високі студії — ключ до щасливого життя.

ХОР ім. Митр. А. ШЕПТИЦЬКОГО в Нью-Йорку
влаштує святковий

КОНЦЕРТ присвячений Найсвятішій Пам'яті Слуги Божого МИТРОПОЛИТА

АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Неділя, 15 ГРУДНЯ 1963 р. **Зал ШКОЛИ св. ЮРА**
Год. 5:30 вечора **при Схід 6-та вул.**

Осип СТЕЦУРА, оперний співак
Баритон українських та чужих сцен

о. Д-р М. М. СОЛОВІЙ, ЧСВВ
СВЯТОЧНЕ СЛОВО

Диригент: Р. ЛЕВИЦЬКИЙ

о. Проф. Іриней ГОТРА, ЧСВВ,
товариш подорожі Митрополита А. Шептицького та повертця з Сибіру.

Олія КИРИЧЕНКО-ШУГАН, деклямація

А. ЧАПЕЛЬСЬКА, фортепіанний супровід.

Sunday, December 15, 1963 St. George School Auditorium At 5:30 P.M.

ПРИГАДАЙТЕ СОБІ

скільки разів Вам грозив нещасливий випадок в дорозі, вдома, чи при праці — і негайно забезпечіться

АКЦИДЕНТОВОЮ ГРАМОТОЮ

Українського Народного Союзу!

Інському шкільництві на будь-якому пості. Своєю педагогічній та організаційній досвідом він міг внести багато корисного в розбудову рідного шкільництва і на новому терені.

В історії українського шкільництва займає сл. п. Лев Ясінчук заслужене місце. Його ім'я можна записати до цих "кам'яних" Івана Франка, що лунали скалу і будували шлях, по якому мало прийти нове життя, за яке змагалися, трудилися й боролися. Всі вони на чолі з Великим Франком жили для Великої Ідеї, вірили в неї так, як вірив Іхній духовий провідник, який цю віру висловив у своїй геніальній поемі "Мойсей".

ДО ГРОМАДЯНСТВА

Значення українського наукового осередку в Римі набирав шораз до більшої ваги для українства у світі. Розгортається діяльність, яка матиме на усіх нас оновлюючий, творчий вплив. Діяльність ця позначається індивідуальностями, авторитетами, стійкістю і відданістю українству. Безсумнівно є важливість римського центру, який надаватиме напрям роботи українській еміграції, оздоровить організм, поверне їх у течію творчої організованості, братерства.

У великій мірі проведення цього завдання в дієвість залежить від активної допомоги кожного українця, а тим більше у ЗДА.

Українська кооперація вирішила на Загальних Зборах, що відбулися в Імпаліді, включитися у практичне переведення збірок у фонд ім. Митрополита Кипріяна Сліпого, відпрацюючи кошти, на які громадський комітет просить пересилати грошову допомогу для реалізації задумів римського центру.

Громадський Комітет:

Проф. Д-р Олександр Архивович, проф. Дам'ян Горнякєвич, д-р Іван Козак, Меліян Коць, інж. Богдан Лучакоский, інж. Атанас Мілянич, д-р Богдан Олесницький, Юліан Реняй, Іван Шепарович.

Пожертви просимо слати на найвищийшій Вам адресу виставляючи чеки на фонд Митрополита:

SELF RELIANCE CREDIT UNION

239 So. Broadway
Baltimore 31, Md.
3010 W. Third St.
Chester, Pa.
2351 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.
1112 Kenilworth Ave.
Cleveland 13, Ohio
11838 Jos. Campau Ave.
Detroit 12, Mich.
56 Parker Rd.
Elizabeth, N. J.
210 Fairfield Ave.
Hartford, Conn.
558 Summit Ave.
Jersey City 6, N. J.
808 W. Washington St.
Milwaukee 4, Wisc.

98 Second Union
New York 3, N. Y.
249 Stuyvesant Ave.
Newark 6, N. J.
237 Hope Ave.
Passaic, N. J.
4814 Broad St.
Philadelphia 41, Pa.
726 So. Clinton Ave.
Trenton 10, N. J.
FUTURE Credit Union
10338 Jos. Campau
Detroit 12, Mich.
Rochester Ukrainian C. U.
831 Joseph Ave.
Rochester 21, N. Y.

ПРАЦЯ
HELP WANTED MALE
СУПЕРІНТЕНДЕНТ
До 66 арт. найвищої класу до-
му в Менсфелді, 10 поверхів,
№ 6, оліва, автомат, ванна. Му-
силь бути зручний і мати власні
засоби. Платять \$38 тиж. +
велике к-во мешканців.
Рекомендації.
Телеф. Mr. Klein — EN 2-9600

ДО ЧИЩЕННЯ ВІКОН
Досвід. Дозвіл їзди автом Бен-
фіт. Висока ціна. Постійна
праця. Голоситися:
300 Route 20
East Rutherford, N. J.
or call WE 9-3500

FLOOR WAXERS — На повний
час, нічна праця, досвід, постій-
на. Добра платня, вигідні умови
лаєнсу їзди автом. Голоситися
або пишати:
300 Route 20
East Rutherford, N. J.
or call WE 9-3500

BUSINESS OPPORTUNITY
BROOKLYN — DELICATESSEN
GROCERY. Добре перспектив-
ний бізнес. Ідеал для спільни-
х або подружжя. Ціна на скор-
ий продаж. Один власник 24 р.
Оборот понад \$2000, літом блі-
ше. Доск. нагода, олівець. Те-
леф. власника SH 3-1520

GROCERY SELF-SERVICE. —
Досконале купно, треба огляну-
ти, щоб оцінити. Ціна на скор-
ий продаж з уваги на виїзд з
міста. Голоситися від 8 рану до
7 вечером.
2382 Pitkin Avenue
Brooklyn, N. Y. Tel.: AP 7-5565

GROCERY YORKVILLE, тиж-
нево \$1,300, рент \$135, продаж
з втратами, тільки \$2,500 готівка,
власник виїжджає, мусть про-
дати. Ідеальне для подружжя.
Треба оглянути вартість. Спі-
шити. Власник AT 9-3995

IRVINGTON, N. J. Роман РИЧОК, Real Estate
Однорідний будинок,
7 км., олівець, орієнтація,
гараж, повна ціна \$23,900. Тел.: 373-6434, веч. 762-8306

ROMASHKO LIQUOR
178 EAST 7th STREET NEW YORK 9, N. Y.
L 5245 Tel.: OR 3-4770

НАША СПЕЦІАЛЬНІСТЬ — ІМПОРТОВАНІ ТОВАРИ
• Baczewski Vodkas and Cordials
• Polish Vodkas and Cordials
СПЕЦІАЛЬНО:
Qts Romashko Vodka, 110 proof — \$5.53
Qts Romashko Vodka, 100 proof — \$4.80
Qts Romashko Vodka, 80 proof — \$4.14
Qts Romashko Malaga — \$1.20
Romashko, пів галона Малаги — \$2.17
4/5 Французько — німецько — італійське — \$ .97

СКОРА БЕЗПЛАТНА ДОСТАВА

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК на Св. Миколая і Різдво ЦЕ КНИЖКА.

Андрій Визначний: СВІТ І МИ — аналіз україн-
ської політики на тлі конфлікту вільної демокра-
ції з комунізмом \$3.00
Юліан Радзкевич: ПОЛУМ'Я — Історична повість
— Хмельницький у запілю ворога \$4.50
П. Феденко: АМОР ПАТРИС — ЛЮБОВ ДО БАТЬ-
КІВНИЦІ — Історична повість з часів Хмель-
ницького \$2.75
Л. Винар: АНДРИЙ ВОЙНАРОВСЬКИЙ — Історич-
ний роман \$1.75
Микола Ковальський: ПРИ ДЖЕРЕЛАХ ВОРОТ-
БИ — Споминок, враження, рефлексії \$6.80
ПАНОРАМА НАЙНОВІШОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УССР
— Поезія, проза, критика — Упорядкував: І. Ко-
мельов \$2.95
Кость Пам'ятний: ВІД ДЕРЖАВИ ДО КОМПЕТУ
Михайло Островський: ГРОЗНА КАЛІНИ в Україн-
ських Січових Стрільцях \$2.00
Марія Струтинська (В. Марська): ПОМИЛКА ДОК-
ТОРА ВАРЕЦЬКОГО — Оповідання \$1.50
Ярослав Сосенко-Острок: ОЛІ — Повість з часів
першої світової війни, якої дія проходять в домі
священної родини \$2.50
Софія Парфонович: НА СХРЕЩЕННІХ ДОРОГАХ
Повість \$5.00
Богдан Чехов-Марко: РІДНИМИ ПЛАЯМИ — Плас-
тові оповідання \$2.00
Микола Курак: ПЕРЕД БРАМОЮ — Поезія \$3.00
Діма: ТРЕПІН БЕРЕГ — Четверта збірка поезій \$1.50
Леся Хрещина: НА ВЕСЬ БОЖИЙ РІК — Декла-
матор для дітей шкільного віку з окремим по-
рученням Шкільної Ради для вчителя в Школах
Українознавства \$1.50
Леся Хрещина: ЗАБІВКА МАРТУСИ — Багато ілю-
стрована книжка для дошкільної \$1.00
Леся Хрещина: РОСТІКОВА КАЗКА — Книжечка
для дітей молодшого віку \$1.25
Леся Хрещина: КОЗАК НЕВМІРАКА — Фанта-
стичне оповідання для шкільних дітей \$2.00
Володимир Радзкевич: ПРИГОДИ ЮРЧИКА КУ-
ЧЕРЯВОВОГО — Частина 1 і 2 \$1.00
Ірина Нарізна: КАЗКА ПРО ТРЬОХ ВЕДМЕДІКІВ
Роман Завадович: БОГУТА-БАГАТИР — Історична
казка в образах \$1.00
Ганна Черняк: БРАТИ І СЕСТРИЧКА \$3.00
Я ГОСПОДЬ БОГ ТВИ — Біблійна історія старого
завіту в образах до розмалювання \$ .50
РІЧНИКИ "ВЕСЕЛКИ" в твердій обпаві за 1957,
1958, 1959, 1960, 1961 і 1962 по \$6.00
Валентин Сім'янін: СПОГАДИ БОГДАНІВЦІ —
(В-во "Червона Калина") \$1.50
Микола Понеділок: СОВЕРНИЙ БОРИС — Збірка
гумористичних нарисів \$3.00
Микола Понеділок: ГОВОРІТЬ ЛИШЕ ПОЛЕ —
Новелі, оповідання \$4.00
О. Кобець: СПОГАДИ ПОЛОНЕНОГО — Пригоди і
враження учасника першої світової війни \$3.50
С. Загачевський: СПОГАДИ ФРОНТОВИКА \$1.50
Микола Сосенський: ГОМИН ДАВНОМІНУЛИХ
ДНІВ \$1.50
Пилип Ісуповський: ПІД РІДНИМ І ЧУЖИМ НЕ-
БОМ (Спогади піонера) \$2.50

Замовлення і належність тільки чеками або поштовими
перекладами слати на адресу:
SVOBODA — P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ПРАЦЯ
HELP WANTED MALE
SHIPWRIGHTS
1ST CLASS ONLY
Port Washington location.
No outside work.
(516) PO 7-6633 (516) MA 7-3544

MALE & FEMALE
ФАБРИЧНА ПОМІЧ
МУЖЧИНІ І ЖІНКИ

Різноманітні праці, всі кваліфі-
кації, вкл. платні свята, "blue
cross", пенсія, вакації, хворобо-
ве. Постійна праця + переваги.

Alpha Industrial Service
1600 W. ELIZABETH AVE.
Linden, N.J. Tel.: WA 5-3200

REAL ESTATE

HOLLIS, L. I.
ЦІНА \$48,500. 2-родинний дім,
6-8 км. апартаменти, 1 1/2 ла-
зничні в кожному апартаменті,
також можна ужити в підвалі.
Близькість, шкільн., доск.
купо, треба оглянути.
Телеф.: OL 8-0627

ASTORIA — 20 р. мур. 7 по 3.
13 по 4 км. Добра сек-
ція. Прихід \$13,886. Оліва.
Ціна \$83,500.
**БУДСАЙД — 2 р. мур. осі-
бняк, 2 гаражі, 5 і 6 км. осі-
бняк, сабей, оліва. Дуже добрий
стан. Ціна \$34,900.**

MARATHON REALTY CO.
31-87, 32nd St. (near Broadway)
ASTORIA, L. I. YE 2-3550
Питати мгр Остап ФІРЧУК

Купуйте в підприємстві,
що оголошуються
в "Свободі"

Голова централі СУА в Нью Гейвені, Конн.

Важливу й радісну подію пережив Вільям СУА в Нью Гейвені, коли на гаряче бажання всіх його членів за-
гостила до нас голова Цен-
тралі — Олена Лотоцька.
Запрошуючи п. голову ми
мали на увазі не тільки добро-
нашого Відділу. Ми хотіли
дати нагоду громаді зустрі-
нутися з видатною представни-
цею жіночого руху, заінтере-
сувати її ідеями й завданнями
СУА — а тим самим здобути
для нашої організації тих жі-
нок, що є поза її межами.
26 жовтня — у все гостин-
ному домі голови нашої Від-
ділу п. С. Яхницької відбула-
ся зустріч п. Лотоцької з чле-
нами нашої Управи. Ми по-
рушили бачити справи Відді-
лу, обмінялись думками, ціка-
вилися планами праці на бу-
дуче. Під час вечери п. голова
ділилася з нами вітаннями, а
також споминами з минулого.
27 жовтня, після виступу на-
шого Служби Божої, о год. 2-й
по полудні в ресторані Тіволі
на Орчард вул. відбувся обід-
бенкет у честь шановної гості.
Поява п. Лотоцької на залі,
переповнений публікою, ви-
кликнула ентузіастичні оплес-
ки. Бенкет відкрила п. Гіжка,
наша культ.-осв. референтка,
гостямі того вечора. Вона
привітала так О. Лотоцьку,
вітаючи різноманітні парох о.
монсінйора Стаха, його со-
трудника о. Забува та зібран-
ня гостей. Молитву перевів
о. монс. Стах. П. Яхницька
докінчила це вітання і трімає
"Многая Літа" рознеслось по
залі. О. монсінйор привітав
широко давню знайому п. Ло-
тоцьку та висловився прихиль-
но про жертвенну працю і
безмежну посвату членок СУА.
А на чолі з п. головою, по-
хвалив також місцевий Відділ
за його активність і невтомну
працю. Обід проходив у теп-
лій атмосфері. П. Гіжка пред-
ставила всіх членок Управи,
представників усіх товариств
і три делегати з новостворено-
го Відділу в Бріджпорті, а
це: пань: Чернавська, Чуба-
та й Жеребецька.
Коли зникла дискретно ре-
старанційна обслуга, пані го-
лова встала і почала свою
доповідь словами пісні про
"Журавлів". — Багато з нас
перелетіло море, опинилося
на чужині, та не стерли своїх
крилець. Вони піднесли їх ви-
соко і відважно, вони знай-
шли своє місце й тут — в
інтенсивній праці для добра сво-
їх братів і свого народу. Осо-
бливо тепер, коли відбуваються
для нас історичні події,
стаються пам'ятники Лесі
Українки, Тараса Шевченка,
коли відбуваються Тиждні
Поневолених Народів, коли
йдуть протести й маніфеста-
ції, коли борються добре
ім'я України — вони з нами!

Пані голова розказала нам,
як розвивався впродовж 38
років Союз Українок Амери-
ки. Закликала до єдності, за-
охочувала бути гордим і пе-
внім себе. Не плачем і про-
сьбами, але з піднесенням чо-
ло — домагається своїх прав
всюди. Головно, заступити
за своїх повнозрілих дітей,
братів на різних землях. В усіх
найбільших американських
жіночих організаціях ми
українки маємо вже свої
представництва. Іх шанують і
дують їм назустріч. Належимо
до Генеральної Федерації Жі-
ночих Клубів, яка нараховує
8 мільйонів членів, ми є чле-
ном Національної Ради Жіночок
Америки, найстаршої й най-
більш шанованої Централі
Жіночок. Це є середки провду
американського жіноцтва й
ми там рахуємося з нами. Ми
жінки є все перші там, де нас
потрібно. І що нас буде біль-
ше, то більшу користь прине-
семо нашої Батьківщині. Ми
використовуємо всі моменти
шукати можливості об-
легшити долю наших сестер
і братів у неволі. І враз від-
чулося, що тільки організо-
вана жінка може бути цілою
людиною, що її обов'язок тут
в організації праці СУА.
В його невинній діяльності
для добра кожної одиниці,
для добра наших дітей, для
добра й визволення нашого
народу. До того нам потрібно
єдності. Якими низькими й
марними стали всі наші непо-
розуміння, особисті обиди й
порушення супроти тих глибо-
ких виявів духа п. Лотоцької
і її великої любові до Укра-
їни. Тож не диво, що її про-
мову прийняли зі захопленням
і гарячими оплесками.

П. голова відповідала так-
ом на деякі запити присут-
них. Пані Яхницька дякувала
п. голову за ті цінні слова,
якими обдарувала її зворуш-
ливістю й радістю. В неї
до глибини душі всіх. П.
Маланчук наш піонер, гро-
мадський діяч, що був свід-
ком заснування СУА, виді-
гував його заслуги під керів-
ництвом голови п. Лотоцької,
яка не жаліла ніколи ні тру-
ду, ні вигоди, ні грошей, а бо-
ролася, де могла, за права ук-
раїнської жінки та її народу.
П. Чернявська висловила та-
кож вдячність для голови й
просила загостити до них, до
нового Відділу в Бріджпорті.
П. О. Томоруг оцінила працю
СУА на чолі з п. Лотоцької
— яка в ім'я добра й частки
української жінки й її родини,
в ім'я великої любові до Укра-
їни відкривала спокійного,
вигідного життя, а запрогла-

ся до бурхливої громадської
праці. Хіба ж дивно, що п.
Лотоцьку вітало українське су-
спільство все й всюди з енту-
зіазмом, з виявами великої
вдячності, пошани й любові.
Хіба ж дивно, що ми горді,
на нашу пані Голову?

Молитвою і гимном "Ще
не мерла Україна" закінчи-
ли ми ту, цінну для нас зу-
стріч. В понеділок, 28-го жо-
втня прощали ми на станції
все усміхнену, прийнятну, по-
вну молодого запалу, небу-
денну жінку, про яку висло-
вилася на бенкеті п. Гіжка
словами староамериканської
примовки: "Хто раз її побачить
— не може не любити".

Олена Томоруг
пресова референтка

ВЛАДИКА МСТИСЛАВ...

(Закінчення з 1-ої стор.)

люди, де прийняв його мон-
сінйор Вільбрандс. В неділю
24 листопада Владика був
присутній на службі Божій в
колегії св. Йосафата, яку від-
правляв Впресвятих. Митро-
полит Максим, Архископ
Іван та Єпископ Ніл і Платон.
Після відправи Владика спо-
жив разом з ними сніданок.
Того ж дня, в товаристві Пре-
освящ. Івана Прахика, Влади-
ка оглянув майже всі римські
базиліки та монастир оо. Тра-
пистів. Від 26 листопада Ар-
хископ Мстислав був при-
сутній на засіданні Собору в
катедри св. Петра, будучи
персонально запрошеним Сек-
ретарієм Собору до прийня-
тих в характері обсервато-
ра. Дня 28-го листопада Ар-
хископ Мстислав дав про-
мову для української редак-
ції Італійського Державного
Радо, яку було передано в
Україну 30 листопада і 1-го
грудня. В четвер 28-го листо-
пада українські католицькі
Списки вітали Архископа.
Мстислава вечерою, під час
якої Владика Архископ
Мстислав і Митрополит Мак-
сим обмінялися промовами,
в яких висловили радість зі
зустрічі й особистого пізна-
ня. У п'ятницю 29-го листо-
пада Вл. Мстислав оглянув
Ватиканську Бібліотеку і Му-
зей при ній та при цій нагоді
склав візити директорів Біб-
ліотеки о. Альфонсу Раєс,

Відбулася конференція...

(Закінчення з 1-ої стор.)

серваром українських сил
залистало село. При тому
однак тут йдеться про нове
село, з численними кадрами
фахової інтелігенції. Тому, що
кадри ці часто відпливають в
місто, українські сили само-
оборони виявляють себе та-
кож серед робітництва і про-
фесійної інтелігенції. В обо-
роні українських інтересів
приймає участь також укра-
їнська молодь. Її не можна
рівняти з молоддю попередніх
генерацій, або з молоддю на
еміграції, але вона є освічена,
і з цього та з позицій, які
вона займає в суспільстві, вип-
ливає її бажання бути рівною
з росіянами та здобути рівні
права для своєї нації. Сла-
бістю сучасного українства
треба вважати недостатку по-
літичної свідомості і культу-
ри високого рівня, а також

ПЕРЕСЕЛЕНЧІЙ ОСЕРЕДОК ЗУАДН

(Закінчення з 2-ої стор.)

На початках переселенчій
акції приготували ми харчі
для тих людей, які мали іха-
ли далі: каналики, молоко,
особливо для дітей. М'ясо ді-
ставали спочатку задарма від
нашого знамого бізнесмена
М. Гладуна.
В обсяг нашої діяльності
входило також відвідування
Еліс Айленду (Острова Сліз),
де було задержано кілька на-
ших людей через якісь зв'яз-
ні з станом здоров'я справи.
Всі вони, за винятком одного,
в короткому часі відіхали на
місце призначення.

Під час Різдва наш пере-
селенчій осередок подбав про
маленькі подарунки для приї-
жджених дітей, як цукорки,
тісточки, горішки.
Переселенча акція на осно-
ві закону ІРО закінчилась
формально в травні 1952 р.
Останнім нашим скитанням,
що відбуло на основі цього за-
кону через ЗУАДН, був д-р
В. Шкільник.
Хоч закон ІРО вигас, одна-
ке, переселення можна сказа-
ти, триває по нинішній день,
бо в життя вийшли інші імї-
граційні закони. А Куріоло і
К. Пелешок все ще ходять до
порту і на летища.

Не хочу нікому давати спе-
ціального кредиту за пра-
цю в переселенчій акції і підноси-

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу
це Ваша родина, Ваша зучка громада, Ваша установа! Місячні
чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу випливають
законні, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини
і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусть бути
обов'язковою, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж
приходьте усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою,
подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково
приносьте свої вкладки і вкладкові книжечки, вирішуйте всі
свої організаційні обов'язки та вимагайте цього від інших. На
річні збори подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу
і самі не відмовлялись від обов'язків уряду, якщо Вам таїд
обов'язки поприят члени. На збори приходьте точно! В Україн-
ському Народному Союзі наша будучність!

У наближеному часі відбуються збори:

П'ЯТНИЦЯ, 13-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮАРК, Н. Дж. — Річні збори
Т-на Запорозька Січ 371 Відд.
в год. 8-й веч. в Січівій Залі.
Вудуть — відомлення управ-
и та вибір нової управи на 1964 рік.
— Г. Оверко, предс.,
П. Заболотний, касир, Ю.
Варанок, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 14-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори
Т-на Запорозька Січ 155
Відд. в год. 7-й веч. в УНДомі
при 760 Стейт вул. На по-
рядку нарад: Вибір членів
нової управи на 1964 рік. Є
інші справи до пологодження.
— М. Фединашин, секр

СУБОТА, 14-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори
Т-на ім. В. Хмельницького 133
Відд. о год. 8-й веч. УНДомі,
180 William St. На порядку
дня: завіт Контрольної Комісії
та вибір нового уряду на 1964 рік.
— М. Литвин, предс., І.
Андрійчук, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. Місячні
збори Т-на Дарвінхемська 275
Відд. в год. 7-й веч. в цер-
ковній залі. Простіться вирі-
шити свої вкладки, щоб
включити проголошення завіт
до річних зборів. — В. Юркін,
секр.

ЮТІКА, Н. Н. Місячні збори
Т-на ім. Т. Шевченка 484 Відд.
в год. 8-й веч. в церковній
залі при 1108 Стейт вул.
Членські вкладки побирають
кожної неділі від 9-1-ої
рано в церковній залі або те-
лефонуйте після 5-ої год. веч.
на ч. тел. 735-1955. — В. За-
паранок, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ГРУДНЯ 1963 р.:

САУТГІРТ, Конн. Річні збори
Т-на ім. Т. Шевченка 84 Відд.
в год. 3-й по пол. в залі УН-
Дому, 279 Kings Dr., South-
port, Conn. На порядку: вибір
уряду на 1964 рік. Простіться
членство прибути на збори.
— О. Куяні, предс., М. Гудзік, ка-
сир, О. Галетія, секр.

ТАВНТОН, Масс. Річні збори
Т-на ім. Т. Шевченка 122 Відд.
в год. 2-й по пол. в Таван-
тиській залі при 14 Maple
Ave., Taunton, Mass. На по-
рядку дня: Відчит протоколу
та вибір нової управи на 1964 рік.
— Е. Василік, предс., Ма-
рія Шура, касир, М. Попович,
секр.

ВІЛІНГ, В. Вір. Річні збори 56
Відд. в год. 2-й по пол. в
церковній залі. Членство про-
стіться взяти участь. — І. Ко-
вальчик, П. Вітеко, М. Мед-
від.

ДІТРОЙТ, Мич. Річні збори
Т-на Запорозька Січ 75 Відд.
в год. 1-й по пол. в залі УН-
Дому при вул. Мартін. На по-
рядку нарад: Завіт урядни-
к і вибір нового уряду на 1964 рік.
Після зборів прийня-
тиметься членські вкладки.
— Леськів, секр.

ДІТРОЙТ, Мич. Річні збори 56
Відд. в год. 2-й по пол. в
церковній залі. Членство про-
стіться взяти участь. — І. Ко-
вальчик, П. Вітеко, М. Мед-
від.

Короткі вісті

● Західно-німецький кан-
цлер Людвіг Ерхард висловив
перед журналістами переко-
нання, що між Францією і Аме-
рикою приде покращання від-
носин. Він включив ситуацію,
в якій Німеччина мусила б "ли-
бирати" між Францією і Аме-
рикою та заявив, що "ми всі
сидимо на тій самій лавці".
● З Нью Йорку відіхав на
працю до Південної Африки
41-річний агент торговельної
фірми Герберт Гайдакман, який
віз із собою родину, що скла-
лась з 12-ох осіб: 40-річної жін-
ки та 11 дітей. Найменша ди-
тинка має 18 місяців, а найстар-
ша — 16 років. З цієї родини
житиме ще одна бабуся.

ТАРЗАН, ч. 5152. Бен Барнес рідшастся!

Бен Барнес з промови до
свого брата, Білла, в кімнаті.
— Я швидко дістав вістку із
Вембе, тубільної округи.

АМБРИДЖ, Па. Річні збори

В-на св. Николая 276 Відд.
в год. 2-й по пол. На порядку
дня: Завіт старої управи і ви-
бір нової управи на 1964 рік.
Після зборів перекус. — Сте-
пан Іваніцький, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори

В-на св. Ів. Хрестителя 76
Відд. в год. 1-й по пол. в
Українській Централі при 180
Уілліам вул. На порядку дня:
Завіт урядника і вибір нової
управи на 1964 рік. Простіть-
ся вирішити свої вкладки до
кінця року. — Ст. Мриглюд,
предс., В. Салабун, секр.

ВЕСТ ІСТОН, Па. Річні збори

Т-на ім. В. Хмельницького 137
Відд. в год. 2-й по пол. в за-
лі Амер. Укр. Горожанського
Клубу. На порядку дня: Ви-
бір нової управи на 1964 рік.
— Г. Прашик, предс., М. Ко-
лодуб, касир, С. Колодуб,
секр.

МАНОНОВ ПЛАНЕ, Па. Річні
збори 28 Відд. після вели-
кої Служби Божої в залі св.
Івана в Мейзілі, Па. На по-
рядку дня: вибір уряду на
1964 рік. — І. Галіда, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні
збори Т-на ім. І. Франка 83
Відд. в год. 12-й вполудне в
Укр. Клубі при 847 Н.
Франклін вул. — Ст. Гавриш,
секр.

П'ЯТНИЦЯ, 20-го ГРУДНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. Місячні
збори Т-на Укр. Січ 170 Відд.
в 6-й год. веч. Простіться ви-
рішити свої вкладки. — І.
Грабар, секр.

НЕДІЛЯ, 22-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. Річні збо-
ри Т-на Любоз 370 Відд. в
год. 11-45 ранку в шкільній
кімнаті при 569 Джордж вул.
На порядку дня: Підписуван-
ня членських вкладок, скасу-
вання виплачування бенефі-
тів і дарів, вибір нового уря-
ду на 1964 рік. — М. Мурін,